

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно-аналітичний дайджест)**

Випуск 3 (2018)

(липень – вересень 2018 р.)

Київ – 2018

УДК 341:061.1ЄС

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку (опублікування на сайті)
Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

Р45 **Реферативний** огляд європейського права : інформаційно-аналітичний дайджест / Вип. 3 (2018) (лип. – верес. 2018 р.) – К., 2018. – 46 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» запроваджено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. У зазначений період її увагу привернули, зокрема, питання міжнародних зобов'язань держав-членів з охорони життя на морі, безпека затриманих РФ як політичні в'язні українських громадян, проблеми примусових шлюбів в Європі, а також окремі аспекти умисного руйнування об'єктів європейської культурної спадщини.

Серед нових документів ЄС, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що стосуються, зокрема: збереження наукової інформації і доступу до неї; стандартів для органів у справах рівності; спільних правил керування проектами PESCO; моніторингу і звітування про викиди CO₂ та витрати пального новими вантажними автомобілями; надання подальшої макрофінансової допомоги Україні тощо.

Окремі рішення Ради закріпили укладення від імені ЄС *Конвенції РЄ про запобігання тероризму і Додаткового протоколу до неї* та підписання ЄС *Угоди про запобігання нерегульованій риболовлі у відкритому морі Центральної частини Північного Льодовитого океану*.

Крім того, новоухваленими документами інституцій Союзу створено *Агентство ЄС з авіаційної безпеки* та запроваджено *Європейську програму розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу і Європейську систему туристичної інформації та авторизації (ЄСТІА/ETIAS)*¹.

Кодифіковано також законодавство ЄС щодо статистики товарів, які перевозяться внутрішніми водними шляхами Союзу.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. За липень – вересень 2018 року ЄСПЛ ухвалив 3 рішення (2 – англійською та 1 – французькою мовами) щодо України. Вони стосувалися порушення прав громадян на справедливий суд (ст. 6), на повагу до приватного та сімейного життя (ст. 8), а також заборони дискримінації (ст. 14), меж застосування обмеження прав (ст. 18) та права на захист власності (ст. 1 Протоколу 1 до ЄКПЛ).

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно нової концепції економіки ЄС, результатів 20-го саміту Україна-ЄС та нової стратегії розвитку Європи, запропонованої Ж.-К. Юнкером.

¹ Щодо *Європейської системи туристичної інформації та авторизації* див. також матеріал у четвертому розділі під назвою «Розвиток доктрини європейського права» наступного випуску огляду.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	7
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	9
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	9
<i>Резолюція 2229 (2018) від 27 червня 2018 року «Міжнародні зобов'язання держав – членів Ради Європи з охорони життя на морі»</i>	<i>9</i>
<i>Резолюція 2231 (2018) від 28 червня 2018 року «Українські громадяни, затримані Російською Федерацією як політичні в'язні»</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 2232 (2018) від 28 червня 2018 року «Досягнення балансу між найкращими інтересами дитини і необхідністю збереження сімей»</i>	<i>13</i>
<i>Резолюція 2233 (2018) від 28 червня 2018 року «Примусові шлюби в Європі».....</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 2234 (2018) від 28 червня 2018 року «Умисне руйнування і незаконна торгівля об'єктами культурної спадщини».....</i>	<i>15</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	16
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/790 від 25 квітня 2018 року щодо доступу до і збереження наукової інформації</i>	<i>16</i>
<i>Рішення Ради (Євросоюз) 2018/889 від 4 червня 2018 року про укладення від імені Європейського Союзу Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму.....</i>	<i>17</i>
<i>Рішення Ради (Євросоюз) 2018/890 від 4 червня 2018 року про укладення від імені Європейського Союзу Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму</i>	<i>18</i>
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/951 від 22 червня 2018 року щодо стандартів для органів у справах рівності</i>	<i>18</i>
<i>Рішення Ради (СЗБП) 2018/909 від 25 червня 2018 року, що встановлює спільні правила керування проектами PESCO.....</i>	<i>20</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2018/956 Європейського Парламенту та Ради від 28 червня 2018 року щодо моніторингу і звітування про викиди CO₂ та витрати пального новими вантажними автомобілями</i>	<i>21</i>

<i>Директива (Євросоюз) 2018/958 Європейського Парламенту та Ради від 28 червня 2018 року про перевірку пропорційності перед прийняттям нового законодавства про види професійної діяльності</i>	<i>22</i>
<i>Рішення (Євросоюз) 2018/947 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року щодо надання подальшої макрофінансової допомоги Україні</i>	<i>23</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2018/974 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року щодо статистичних даних про товари, що перевозяться внутрішніми водними шляхами (кодифікована версія)</i>	<i>24</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2018/1139 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року про спільні правила у сфері цивільної авіації та створення Агентства Європейського Союзу з авіаційної безпеки, а також про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 2111/2005, (ЄС) № 1008/2008, (Євросоюз) № 996/2010, (Євросоюз) № 376/2014 та Директив 2014/30/Євросоюз і 2014/53/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради і скасування Регламентів (ЄС) № 552/2004 і (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту та Ради і Регламенту Ради (ЄЕС) № 3922/91</i>	<i>26</i>
<i>Рішення Ради (Євросоюз) 2018/1215 від 16 липня 2018 року про настанови щодо політики зайнятості держав-членів</i>	<i>27</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2018/1091 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 року про комплексну статистику у сфері сільського господарства та скасування Регламентів (ЄС) № 1166/2008 та (Євросоюз) № 1337/2011</i>	<i>28</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2018/1092 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 року про запровадження Європейської програми розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу, спрямованої на підтримку конкурентоспроможного та інноваційного потенціалу оборонно-промислового комплексу Союзу</i>	<i>30</i>
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/1149 від 10 серпня 2018 року щодо необов'язкових настанов для визначення районів конфліктів і підвищеної небезпеки та інших ризиків ланцюгів поставок згідно з Регламентом (Євросоюз) 2017/821 Європейського Парламенту та Ради</i>	<i>31</i>

<i>Регламент (Євросоюз) 2018/1240 Європейського Парламенту та Ради від 12 вересня 2018 року про запровадження Європейської системи туристичної інформації та авторизації (ЄСТІА/ETIAS) та про внесення змін до Регламентів (Євросоюз) № 1077/2011, (Євросоюз) № 515/2014, (Євросоюз) 2016/399, (Євросоюз) 2016/1624 та (Євросоюз) 2017/2226.....</i>	<i>33</i>
<i>Рішення Ради (Євросоюз) 2018/1257 від 18 вересня 2018 року про підписання від імені Європейського Союзу Угоди про запобігання нерегульованому вилову риби у відкритому морі Центральної частини Північного Льодовитого океану.....</i>	<i>35</i>
III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	36
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ВИШНЯКОВ проти України» від 24 липня 2018 року (заява № 25612/12).....</i>	<i>36</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ДЕНІСОВ проти України» від 25 вересня 2018 року (заява № 76639/11) ..</i>	<i>38</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	41
<i>Європа вирішила взяти на себе відповідальність за власну безпеку.....</i>	<i>41</i>
<i>Сучасна, екологічно чиста, конкурентоспроможна економіка – нова концепція для ЄС</i>	<i>41</i>
<i>20-й саміт Україна-ЄС: підтвердження підтримки ЄС незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України та її подальших реформ</i>	<i>42</i>
<i>Стратегія розвитку Європи від Голови Європейської Комісії Жана-Клода Юнкера</i>	<i>43</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ДЄС, Договір про ЄС – Договір про Європейський Союз.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський Суд, ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄКПЛ – (Європейська) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія, ЄК (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 2229 (2018) від 27 червня 2018 року «Міжнародні зобов'язання держав – членів Ради Європи з охорони життя на морі»²

Асамблея нагадує про свою Резолюцію 1872 (2012) «Втрачене життя в Середземному морі: хто несе відповідальність?», Резолюцію 1999 (2014) «Літак, залишений на призволяще: дії та реакції», Резолюцію 2000 (2014) «Щодо масштабного прибуття змішаних міграційних потоків до італійських берегів», Резолюцію 2050 (2015) «Трагедія в Середземному морі: необхідні негайні дії», Резолюцію 2072 (2015) «Після Дубліну – нагальна потреба в реальній європейській системі притулку» та Резолюцію 2088 (2016) «Середземне море: двері до неконтрольованої міграції». Асамблея стурбована тим, що прибережні держави-члени відмовляють у в'їзді до своїх портів іноземним суднам, на яких пасажери врятувалися на морі.

Асамблея занепокоєна великою кількістю осіб, які шукають притулок та які загинули в Середземному морі, намагаючись дістатися Європи на тимчасових суднах. При цьому Асамблея закликає держави-члени не забувати про свої міжнародні зобов'язання і дотримуватися їх, а також координувати свої зусилля, спрямовані на захист життя людей на морі.

Охорона життя на морі та на суші є не лише моральним, але й юридичним обов'язком держав-членів, як це передбачено правовими актами про права людини, включаючи право на життя.

Крім того, Асамблея закликає також держави – члени ЄС:

– вести роботу у напрямі забезпечення справедливості щодо переселенців відповідно до Резолюції 2072 (2018);

– продовжувати боротьбу з контрабандою і торгівлею людьми з метою зменшення ризиків, пов'язаних із довгостроковими

² Resolution 2229 (2018) International obligations of Council of Europe member States to protect life at sea. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24964&lang=en>

морськими перевезеннями, шляхом забезпечення права мігрантів подорожувати в належних умовах;

– надавати ефективну допомогу місії Європейської прикордонної і берегової охорони (Frontex) у проведенні пошуково-рятувальних операцій; а також

– дотримуватися міжнародних стандартів захисту життя на морі у розробці та впровадженні спільних дій.

Резолюція 2231 (2018) від 28 червня 2018 року «Українські громадяни, затримані Російською Федерацією як політичні в'язні»³

Парламентська Асамблея нагадує про свої раніше прийняті резолюції, що стосуються ситуації в Україні, зокрема Резолюцію 1990 (2014) «Перегляд за істотними підставами раніше затверджених повноважень російської делегації», Резолюцію 2034 (2015) «Оспорювання за істотними підставами не затверджених повноважень делегації Російської Федерації», Резолюцію 2063 (2015) «Розгляд питання про анулювання раніше затверджених повноважень делегації Російської Федерації (виконання пункту 16 Резолюції 2034 (2015))», Резолюцію 2112 (2016) «Гуманітарне занепокоєння щодо статусу осіб, захоплених у ході війни в Україні», Резолюцію 2132 (2016) «Політичні наслідки російської агресії в Україні», Резолюцію 2133 (2016) «Засоби правового захисту при порушенні прав людини на українській території, не підконтрольній українській владі» та Резолюцію 2198 (2018) «Гуманітарні наслідки війни в Україні».

Асамблея також нагадує про позицію, якої вона дотримується у зазначених вище резолюціях та у таких актуальних питаннях:

1. Крим був незаконно анексований після воєнної окупації Російською Федерацією, яка наразі зобов'язана забезпечити дотримання прав людини для всіх жителів Криму шляхом своєї екстериторіальної юрисдикції, заснованої на фактичному контролі над цією територією;

³ Resolution 2231 (2018) Ukrainian citizens detained as political prisoners by the Russian Federation. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=24994&lang=en>

2. у Криму спостерігається погіршення ситуації з правами людини: гинуть та зникають без вісти політичні активісти, які критично висловлювалися щодо російської окупації та анексії; така сама ситуація спостерігається і щодо критично налаштованих неурядових організацій та ЗМІ, які отримують погрози; спостерігаються репресії та гоніння стосовно корінної кримськотатарської громади;

3. жителі Криму піддаються сильному тиску з метою отримання російських паспортів та відмови від українського громадянства після нав'язування їм російського громадянства фактичною владою у Криму;

4. багато українських громадян наразі знаходяться в місцях позбавлення волі в Криму або в Російській Федерації за політичними мотивами або іншим чином сфальсифікованими обвинуваченнями.

У зв'язку з цим Асамблея висловлює своє глибоку стурбованість з огляду на повідомлення про те, що не менше 70 українських громадян вважаються, у тому числі Європейським парламентом (про що останній зазначив у своїй резолюції від 14 червня 2018 р.), політичними в'язнями, і досі перебувають у місцях позбавлення волі в Криму чи на території РФ за політичними мотивами чи іншим чином сфальсифікованими обвинуваченнями. Відтак, Асамблея вважає, що справи О. Сенцова, В. Балухи і П. Гриба, у тому числі, відповідають висловленому Асамблеєю поняттю політичних в'язнів, викладеному в її Резолюції 1900 (2012) «Визначення політичного в'язня».

У зв'язку зі справами О. Сенцова, В. Балухи і П. Гриба ПАРЄ висловлює занепокоєння з приводу повідомлень про умови їх тримання під вартою. Асамблея отримала інформацію про катування та нелюдське поводження у випадку із О. Сенцовим і В. Балухою та про відмову в доступі до елементарної медичної допомоги у зв'язку з потенціальним серйозним захворюванням у випадку В. Балухи, який оголосив голодування з березня 2018 р., та П. Гриба і О. Сенцова, які також оголосили голодування з травня 2018 р., в результаті чого, за отриманою Асамблеєю інформацією, в останнього виникли проблеми із серцем та нирками; є підстави вважати, що він піддавався примусовому годуванню російською владою, що є можливим порушенням положень ст. 3 ЄКПЛ.

Асамблея також серйозно занепокоєна повідомленнями про жорстоке поводження та відмову в доступі до медичної допомоги іншим політичним в'язням.

Асамблея співчуває, що механізми моніторингу дотримання прав людини Радою Європи, в тому числі, Європейський комітет про запобігання катуванню та нелюдському або такому, що принижує честь і гідність, поводженню або покаранню, не змогли отримати доступ до території Криму для того, щоб оцінити стан прав осіб, які знаходяться на цих територіях у місцях позбавлення волі, та закликає Російську Федерацію надати такий доступ. ПАРЄ також виражає співчуття з приводу того, що Комісару з прав людини українського парламенту Л. Денісовій нещодавно було відмовлено у відвідуванні О. Сенцова в колонії.

Асамблея продовжує здійснювати нагляд за ситуацією з правами людини на окупованій території Криму та за станом українських громадян, позбавлених РФ волі як політичні в'язні. Крім того, Асамблея зобов'язується відслідковувати виконання рішень ЄСПЛ, що стосуються порушень прав людини осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі в Криму та РФ.

У зв'язку з викладеним вище Асамблея закликає РФ:

1. невідкладно звільнити всіх українських громадян, які перебувають у місцях позбавлення волі в РФ і в Криму за політичними мотивами чи іншим чином сфабрикованими обвинуваченнями, та докласти всіх можливих зусиль для прискорення звільнення українських громадян, які знаходяться в місцях позбавлення волі на території Донбасу, фактично підконтрольній РФ;

2. до звільнення вище зазначених осіб забезпечити повне дотримання їх прав, включно із дотриманням заборони на катування та нелюдське чи таке, що принижує честь і гідність людини, поводження або покарання, і забезпечити їх право доступу до необхідної медичної допомоги з тим, щоб належним чином зберегти їх здоров'я і благополуччя;

3. утримуватись від примусового годування О. Сенцова та інших в'язнів, якщо тільки це не є необхідним з медичних причин для врятування їх життя;

4. дозволити проведення моніторингу стану здоров'я та умов тримання під вартою таких в'язнів незалежними міжнародними наглядачами, включно із КППІ та Міжнародним комітетом Червоного Хреста, а також дозволити відвідувати їх українським офіційним представникам, включаючи Комісара з прав людини українського парламенту;

5. відмовитися від політики нав'язування російського громадянства громадянам України, які проживають у Криму та які не бажають його отримувати, і утримуватися від примусового переміщення таких осіб із Криму в РФ, включаючи тих із них, щодо яких було прийнято кримінально-правові заходи;

6. зняти із Меджлісу заборону, що суперечить міжнародним стандартам свободи об'єднання, і дозволити повернутись до Криму лідерам Меджлісу Мустафі Джемілеву і Рифату Чубарову;

7. припинити переслідування кримськотатарського народу та осіб, які його представляють, включаючи юристів і правозахисників, а також будь-який тиск на них.

Резолюція 2232 (2018) від 28 червня 2018 року «Досягнення балансу між найкращими інтересами дитини і необхідністю збереження сімей»⁴

Нагадуючи про свої Резолюцію 2049 (2015) і Рекомендацію 2068 (2015) «Соціальні служби в Європі: законодавче регулювання і практика відбирання дітей із сімей у державах – членах Ради Європи», Асамблея підтверджує, що діти мають право на захист від всіх видів насильства та зловживання батьками своїми правами щодо них. Діти мають право не розлучатися зі своїми батьками без своєї на те волі, за винятком випадків, коли компетентні органи встановлюють, що таке розлучення є абсолютно необхідним для захисту інтересів самої дитини. Навіть у тих випадках, коли таке розлучення є необхідним, діти мають право на збереження регулярних особистих стосунків і прямих контактів із батьками, якщо тільки це не суперечить їх власним інтересам.

⁴ Resolution 2232 (2018) Striking a balance between the best interest of the child and the need to keep families together. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=25014&lang=en>

Незважаючи на значну кількість чітких міжнародних і європейських стандартів у сфері прав дітей, наразі залишається значна прогалина у сфері уніфікованого виконання судових рішень про відбирання дитини з сім'ї, поміщення її до закладів опіки і возз'єднання із сім'єю у різних державах – членах РЄ.

У зв'язку з цим держави-члени, які ратифікували відповідні угоди ООН і конвенції РЄ, що стосуються прав дитини, повинні застосовувати їх і керуватися ними при прийнятті вищезазначених судових рішень.

Асамблея ще раз підтверджує, що інтереси дитини мають залишатися пріоритетом при прийнятті будь-яких рішень, що стосуються майбутнього дитини, як це передбачено Конвенцією ООН про права дитини.

Резолюція 2233 (2018) від 28 червня 2018 року «Примусові шлюби в Європі»⁵

Асамблея відзначає, що щороку в світі 39 тис. дівчат виходять заміж, не досягши повноліття. Більше третини з них – молодші 15 років. Настільки ж частими є і примусові шлюби між дорослими. Всі країни Європи страждають від цієї неналежної практики – йдеться або про примусові шлюби, укладенні в Європі, або про примусові шлюби європейських громадян і резидентів, укладенні в інших країнах, або про примушування вступити в шлюб до прибуття в Європу. Від цих порушень прав людини страждають у першу чергу жінки і дівчата.

Асамблея засуджує такі дії, зокрема у своїй Резолюції 1468 (2005) «Про примусові та дитячі шлюби».

Міжнародні стандарти, що попереджають примусові шлюби і забезпечують боротьбу з ними, існують уже довгий час. Нещодавно прийнята Конвенція РЄ про попередження і припинення насильства стосовно жінок і побутового насильства (Стамбульська конвенція), крім іншого, визначає примусовий шлюб як одну з форм насильства і закликає її сторони вважати його кримінальним злочином.

⁵ Resolution 2233 (2018) Forced marriage in Europe. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=25016&lang=en>

Асамблея закликає національні парламенти підтримувати заходи, спрямовані на попередження примусових шлюбів на національному рівні, а також у рамках їх міжнародного співробітництва.

Резолюція 2234 (2018) від 28 червня 2018 року «Умисне руйнування і незаконна торгівля об'єктами культурної спадщини»⁶

Культурна спадщина має соціальну і політичну цінність. Крім того, об'єкти культурної спадщини самі по собі мають високу цінність. Культурна спадщина являє собою ідеї і досягнення, які формували розвиток людства; протягом усієї історії вона прославлялося як прояв творчості, а в часи конфліктів такі об'єкти були мішенню як символ самобутності, на який чинилися напади з метою деморалізації і знищення населення.

У зв'язку з цим Асамблея занепокоєна тим, що ДАЕШ (Ісламська держава) здійснює розкрадання в Ірані та Сирії об'єктів культурної спадщини, свідомо руйнуючи важливі археологічні об'єкти та «наживаючись» на продажі цінних артефактів.

У цьому контексті ПАРЄ посилається на Резолюцію 2057 (2015) і Рекомендацію 2071 (2017) «Культурна спадщина в кризових і позакризових ситуаціях» і «Намюрський заклик», прийняті КМ, що безпосередньо стосуються питань культурної спадщини, і вітає роботу, проведenu відповідно до зазначених документів, результатом якої стало прийняття у Нікосії в травні 2017 р. нової Конвенції РЄ про правопорушення щодо культурних цінностей (СДРЄ № 221).

Відтак Асамблея наполегливо рекомендує державам-членам та іншим країнам, які досі не ратифікували зазначену Конвенцію, якнайшвидше це зробити.

⁶ Resolution 2234 (2018) Deliberate destruction and illegal trafficking of cultural heritage. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=25019&lang=en>

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/790 від 25 квітня 2018 року щодо доступу до і збереження наукової інформації⁷

Ця Рекомендація встановлює і запроваджує чітку політику поширення та відкритого доступу до наукових публікацій, розроблених у результаті державного фінансування наукових досліджень.

Рекомендація зобов'язує держави – члени ЄС забезпечити відкритий доступ до всіх наукових публікацій, що були профінансовані з державного бюджету, не пізніше 2020 р. Зокрема, незалежно від джерела, відкритий доступ до таких публікацій повинен надаватися якомога швидше, бажано на момент публікації, і не пізніше, ніж через шість місяців після дати відповідної публікації. Це сприятиме отриманню широкого доступу до наукових публікацій і результатів досліджень з боку установ та незалежних дослідників, державного сектору, медіа та громадськості в цілому з метою сприяння інноваціям.

Комісія також рекомендує державам-членам встановлювати та запроваджувати політику збереження та повторного використання зазначеної наукової інформації, розширення необхідних навичок і компетенцій дослідників та персоналу наукових установ.

Ця Рекомендація замінює Рекомендацію 2012/417/ЄС.

Відповідно до цього документа, держави-члени мають інформувати Комісію – через 18 місяців після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу», а згодом – через кожні два роки – про відповідну діяльність на виконання її положень. На цій підставі Комісія переглядатиме хід її виконання і даватиме оцінку щодо необхідності подальших заходів у цьому напрямі.

⁷ Commission Recommendation (EU) 2018/790 of 25 April 2018 on access to and preservation of scientific information. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.134.01.0012.01.ENG&toc=OJ:L:2018:134:TOC

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/889 від 4 червня 2018 року про укладення від імені Європейського Союзу Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму⁸

Цим Рішенням затверджується від імені ЄС Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму (далі – Конвенція). Відповідно до Рішення Ради (ЄС) 2015/1913, Конвенція була підписана 22 жовтня 2015 р. Відповідно до цього Рішення, держави-члени зберігають свою компетенцію у багатьох питаннях, що стосуються дії Конвенції, оскільки вона не змінює обсяг їхніх прав та обов'язків.

Конвенція має на меті посилення боротьби з тероризмом, одночасно підкреслюючи, що всі заходи, спрямовані на запобігання або припинення терористичних дій, мають базуватися на верховенстві права, демократичних цінностях, правах і основних свободах людини. Так, у самій Конвенції зазначається, що вона прийнята для посилення зусиль сторін у запобіганні тероризму і його негативним наслідкам стосовно повного здійснення прав людини, зокрема права на життя, як завдяки заходам, що вживаються на національному рівні, так і шляхом міжнародного співробітництва, приділяючи належну увагу чинним багато- та двостороннім договорам чи угодам між її сторонами. Крім того, Конвенція спрямована на вдосконалення політики та стратегії боротьби з тероризмом на національному рівні, а також на сприяння ефективному міжнародному співробітництву і правовій допомозі у кримінальних справах.

Рішення набирає чинності у день його прийняття. Дату набуття чинності Конвенцією для ЄС буде опубліковано в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

⁸ Council Decision (EU) 2018/889 of 4 June 2018 on the conclusion, on behalf of the European Union, of the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.159.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2018:159:TOC

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/890 від 4 червня 2018 року про укладення від імені Європейського Союзу Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму⁹

Цим Рішенням Ради від імені ЄС затверджується Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму (далі – Конвенція). Відповідно до цього Рішення, держави-члени зберігають свою компетенцію у багатьох питаннях, що стосуються дії Додаткового протоколу, оскільки він не змінює обсягу їхніх прав та обов'язків.

Додатковий протокол до Конвенції містить ряд додаткових положень, включаючи участь її сторін у міжнародній групі з метою запобігання тероризму, проведення спільних навчань, криміналізацію таких правопорушень, як виїзд за кордон для цілей тероризму та фінансування або організація таких поїздок, тощо. Крім того, його положеннями передбачається функціонування мережі інформаційних пунктів, що забезпечують цілодобовий швидкий обмін інформацією щодо зазначених питань.

Спеціально уповноваженим органом ЄС у питаннях, що стосуються Додаткового протоколу, призначається Європол.

Рішення набирає чинності з дня його прийняття.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/951 від 22 червня 2018 року щодо стандартів для органів у справах рівності¹⁰

Документ містить перелік заходів, що можуть застосовуватися державами-членами для сприяння підвищенню незалежності та ефективності органів у справах рівності. Зокрема, такі заходи мають на меті гарантувати, щоб особи і групи осіб, які зазнають дискримінації, могли в повній мірі користуватись своїми правами.

⁹ Council Decision (EU) 2018/890 of 4 June 2018 on the conclusion, on behalf of the European Union, of the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism.
URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.159.01.0015.01.ENG&toc=OJ:L:2018:159:TOC

¹⁰ Commission Recommendation (EU) 2018/951 of 22 June 2018 on standards for equality bodies.
URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.167.01.0028.01.ENG&toc=OJ:L:2018:167:TOC

Так, відповідно до положень Рекомендації, всі держави-члени зобов'язані забезпечити незалежне та ефективне здійснення функцій органів у справах рівності згідно з Директивами 2000/43/ЄС, 2004/113/ЄС, 2006/54/ЄС та 2010/41/ЄС.

Крім того, Рекомендація пропонує – додатково до зобов'язань за Директивами 2000/43/ЄС, 2004/113/ЄС, 2006/54/ЄС, 2010/41/ЄС – розглянути можливість призначення органу у справах рівності для включення до його компетенції боротьби з випадками дискримінації за ознакою віросповідання, інвалідності, віку чи сексуальної орієнтації в рамках застосування Директиви 2000/78/ЄС. Документом також рекомендується державам-членам розглянути питання про розширення повноважень органів у справах рівності, зокрема, розширивши коло підстав для дискримінації, наприклад, у сфері праці, доступу до товарів і послуг, освіти, соціального захисту, тощо.

Крім того, в окремих положеннях Рекомендації зазначається необхідність зосередження уваги держав-членів на таких аспектах надання незалежної допомоги постраждалим від дискримінації, як отримання і розгляд індивідуальних або колективних скарг; надання юридичних консультацій потерпілим, у тому числі при розгляді їх скарг; участь у діяльності з метою примирення; представництво у суді, за необхідності, тощо.

Загалом, відповідно до Рекомендації, держави-члени зобов'язуються забезпечити врахування національними уповноваженими органами відповідних рекомендацій органів у справах рівності щодо законодавства, політики, процедур, тощо.

Державам-членам пропонується надати інформацію щодо врахування рекомендацій цього документа у своїх повідомленнях щодо застосування Директив 2000/43/ЄС, 2000/78/ЄС, 2004/113/ЄС та 2006/54/ЄС.

Рішення Ради (СЗБП) 2018/909 від 25 червня 2018 року, що встановлює спільні правила керування проектами PESCO¹¹

Це Рішення прийнято відповідно до Рішення Ради (СЗБП) 2017/2315 від 11 грудня 2017 р. про запровадження постійної структурованої співпраці (PESCO)¹² і визначення переліку держав, які беруть у ній участь, яке передбачало встановлення єдиного механізму управління проектами, в яких беруть участь держави – члени ЄС із військовим потенціалом, що відповідає критеріям, визначеним у статті 1 Протоколу № 10 до Договорів ЄС, та які мають зобов'язання одна щодо одної, зазначені у статті 2 цього Протоколу.

Відповідно, очікується, що це Рішення має забезпечити узгоджену та послідовну реалізацію проектів PESCO, включаючи можливість регулярного інформування Ради про їх імплементацію, а також її нагляд за їх реалізацією. Рішення зобов'язує учасників структурованої співпраці раз на рік інформувати Раду про розробку відповідних проектів у рамках PESCO, а учасників таких проектів – звітувати Секретаріату через координаторів про хід їх виконання. Крім того, на прохання Ради учасники PESCO надають (через координаторів), крім обов'язкової, додаткову інформацію, зазначену у цьому Рішенні.

Цим документом також встановлюються обов'язки Секретаріату як допоміжного органу щодо імплементації проектів PESCO. Зокрема, передбачається, що Секретаріат буде єдиним допоміжним органом в рамках ЄС з усіх питань, що стосуються реалізації проектів PESCO, сприятиме обміну необхідною інформацією, надаватиме необхідну допомогу державам-членам, здійснюватиме координаційні функції, пов'язані з оцінкою пропозицій проектів PESCO, сприятиме поширенню в структурованій формі відповідної інформації, тощо.

Рішення набирає чинності з дня його прийняття.

¹¹ Council Decision (CFSP) 2018/909 of 25 June 2018 establishing a common set of governance rules for PESCO projects. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.161.01.0037.01.ENG&toc=OJ:L:2018:161:TOC

¹² Див. Рішення Ради (СЗБП) 2017/2315 від 11 грудня 2017 року про запровадження постійної структурованої співпраці (PESCO) і визначення переліку держав-членів, які беруть у ній участь // *Реферативний огляд європейського права: інформаційно-аналітичний дайджест*. Вип. 4 (2017) (жовт. – груд. 2017 р.). К. 2017. С. 62 с. URL: http://instzak.rada.gov.ua/news/Rezult_doslidzhen/Diyal_Tperekladiv/72928.html

Регламент (Євросоюз) 2018/956 Європейського Парламенту та Ради від 28 червня 2018 року щодо моніторингу і звітування про викиди CO₂ та витрати пального новими вантажними автомобілями¹³

Цей Регламент встановлює вимоги до моніторингу та звітності щодо викидів CO₂ та витрати пального новими вантажними транспортними засобами, що зареєстровані в ЄС. Цей документ є частиною загальних зусиль ЄС щодо скорочення викидів CO₂ і ще одним кроком на шляху до конкурентоспроможної низьковуглецевої економіки.

Зокрема, він стосується таких категорій автомобілів:

(а) транспортні засоби категорій M1, M2, N1 та N2 масою понад 2 тис. 610 кг, що не підпадають під дію Регламенту (ЄС) 715/2007 Європейського Парламенту та Ради, а також всі транспортні засоби категорій M3 і N3;

(б) транспортні засоби категорій O3 та O4.

Відповідно до цього Регламенту, такі транспортні засоби мають назву «вантажних транспортних засобів».

Нові правила дозволяють транспортним компаніям, серед яких багато малих і середніх підприємств, отримувати доступ до актуальної стандартизованої інформації щодо витрат пального та порівнювати різні моделі вантажних автомобілів й автобусів. Це дозволить приймати обґрунтовані рішення у випадку їх придбання і таким чином знизити витрати на пальне, що становить, за оцінками, більше чверті їх операційних витрат. Згідно з цим Регламентом, таке підвищення прозорості інформації стимулюватиме виробників розробляти енергоефективніші вантажні транспортні засоби. Зниження витрат пального сприятиме зниженню загального обсягу викидів CO₂, що буде корисно для довкілля.

У Регламенті зазначається, що шкідливі викиди вантажних транспортних засобів, зареєстрованих у ЄС, вперше будуть вимірюватися та контролюватися стандартизованим способом. Нові вимоги передбачають створення спеціальної бази на рівні ЄС, до

¹³ Regulation (EU) 2018/956 of the European Parliament and of the Council of 28 June 2018 on the monitoring and reporting of CO₂ emissions from and fuel consumption of new heavy-duty vehicles. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.173.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2018:173:TOC

якої компетентні органи та виробники надаватимуть дані про викиди CO₂ і витрати пального.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива (Євросоюз) 2018/958 Європейського Парламенту та Ради від 28 червня 2018 року про перевірку пропорційності перед прийняттям нового законодавства про види професійної діяльності¹⁴

Мета цієї Директиви – формування спільної правової бази для проведення оцінок пропорційності до введення нових або внесення змін до чинних законодавчих, нормативних або адміністративних положень, що обмежують доступ до видів професійної діяльності, які потребують регулювання. Так, держави-члени будуть зобов'язані проводити попередню перевірку пропорційності, на базі якісних та, за можливості, кількісних показників перед запровадженням нових або внесенням змін до чинних положень, що обмежують доступ до професій, які підлягають регулюванню.

Директива зобов'язує держави-члени інформувати всі зацікавлені сторони про запровадження нових заходів, а також налагодити обов'язковий обмін інформацією між компетентними органами різних держав-членів, що дозволить державі-члену, яка має намір здійснити реформування певного виду професійної діяльності, зібрати інформацію про досвід інших держав-членів.

Крім того, на виконання цієї Директиви держави-члени мають інформувати громадськість та інші зацікавлені сторони про запровадження нових або внесення змін до чинних законодавчих положень щодо регулювання певних видів професій до запровадження таких заходів або внесення таких змін. Комісія також має сприяти обміну вищезазначеною інформацією.

Відповідно до положень цього документа, до 30 липня 2020 р. держави-члени мають внести відповідні зміни до національного законодавства та проінформувати про це Комісію. Так, держави-

¹⁴ Directive (EU) 2018/958 of the European Parliament and of the Council of 28 June 2018 on a proportionality test before adoption of new regulation of professions. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.173.01.0025.01.ENG&toc=OJ:L:2018:173:TOC

члени мають передати Комісії тексти основних змін у національному законодавстві, що були прийняті у цій сфері. Крім того, до 18 січня 2024 р. та кожні п'ять років після цього Комісія має подавати до ЄП та Ради звіт про виконання цієї Директиви.

Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення (Євросоюз) 2018/947 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року щодо надання подальшої макрофінансової допомоги Україні¹⁵

Цим Рішенням визначаються умови надання подальшої макрофінансової допомоги Україні на суму до 1 млрд євро. У Рішенні визначено, що надання макрофінансової допомоги Україні здійснюватиметься Комісією відповідно до угод чи домовленостей, досягнутих між МВФ та Україною, а також на основі головних цілей економічних реформ, викладених в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС.

Згідно з Рішенням, у листопаді 2017 р. міністр фінансів України звернувся до заступника Голови ЄК з проханням про надання додаткової макрофінансової допомоги Україні. На засіданні Ради Асоціації Україна – ЄС, яке відбулося 8 грудня 2017 р., ЄС підтвердив свою позицію щодо підтримки зусиль у реформуванні України, включаючи надання фінансової допомоги, пов'язаної з досягненням прогресу у здійсненні реформ. Ця пропозиція була схвалена Радою ЄС 29 травня ц. р. та підтримана Європейським Парламентом 13 червня ц. р.

Додаткова макрофінансова допомога надасть можливість забезпечити потреби зовнішнього фінансування України та сприятиме подальшим реформам. Допомога на суму до 1 млрд євро надається у вигляді середньо- та довгострокових кредитів двома траншами у формі позик. Комісія наділена повноваженням від імені ЄС запозичити необхідні кошти на міжнародних ринках капіталу та надати їх Україні. Кредит має максимальний середній термін погашення 15 років. Так, макрофінансова допомога ЄС має

¹⁵ Decision (EU) 2018/947 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2018 providing further macro-financial assistance to Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.171.01.0011.01.ENG&toc=OJ:L:2018:171:TOC

надаватися протягом двох з половиною років, починаючи з першого дня після набрання чинності відповідним Меморандумом про взаєморозуміння. Детальні фінансові умови надання зазначеної допомоги встановлюються у спеціальній кредитній угоді, що буде укладена між Комісією та українськими органами влади.

Рішенням встановлюються передумови для надання макрофінансової допомоги Україні, зокрема, повага до демократичних цінностей, верховенства права та гарантування прав людини. Комісія здійснюватиме контроль за виконанням умов надання допомоги. При цьому вона забезпечуватиме тісну координацію з МВФ, Світовим банком, ЄП та Радою. Комісія регулярно інформуватиме ЄП та Раду про процес надання допомоги. До 30 червня кожного року Комісія має подавати ЄП та Раді звіт про виконання цього Рішення у попередньому році, включаючи оцінку прогресу та аналіз економічної ситуації і перспективи України.

Це Рішення набирає чинності на третій день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (Євросоюз) 2018/974 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року щодо статистичних даних про товари, що перевозяться внутрішніми водними шляхами (кодифікована версія)¹⁶

Регламент встановлює загальні правила збору статистичних даних стосовно товарів, що перевозяться внутрішніми водними шляхами ЄС. Оскільки внутрішні водні шляхи є важливою частиною транспортних мереж Союзу, а розвиток внутрішнього водного транспорту є однією з цілей спільної транспортної політики як з позиції економічної ефективності, так і з позиції зменшення споживання енергії та впливу транспорту на навколишнє середовище, відповідно до цього Регламенту держави-члени зобов'язані передавати дані щодо внутрішнього водного транспорту на своїй території Комісії (Євростату). Зокрема, такий обов'язок стосується держав-членів, у яких загальний обсяг

¹⁶ Regulation (EU) 2018/974 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2018 on statistics of goods transport by inland waterways. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.179.01.0014.01.ENG&toc=OJ:L:2018:179:TOC

вантажів, які щорічно перевозить внутрішніми водними шляхами національний, міжнародний або транзитний транспорт, перевищує 1 млн тон.

Проте, положення цього Регламенту не застосовуються до:

(а) перевезень вантажів суднами загальною масою менше 50 тонн;

(б) суден, що використовуються переважно для перевезення пасажирів;

(в) суден, що використовуються для переправи;

(г) суден, що використовуються виключно в некомерційних цілях адміністраціями портів та державними органами;

(д) суден, що використовуються виключно для зберігання;

(е) суден, що не використовуються для перевезення вантажів, а саме, риболовецьких, житлових та прогулянкових суден та плавучих майстерень.

Згідно з цим Регламентом, до 8 грудня 2018 р. Комісія у співпраці з державами-членами має розробити відповідну методологію збору статистичних даних щодо пасажирських перевезень внутрішніми водними шляхами.

Крім того, до 8 грудня 2019 р. Комісія розпочне проведення пілотних досліджень у державах-членах, що надають дані відповідно до цього Регламенту, зокрема, статистичні дані про пасажирські перевезення внутрішніми водними шляхами. Метою цих досліджень є оцінка доцільності використання нових даних.

До 8 грудня 2020 р. Комісія має подати звіт ЄП та Раді про результати таких експериментальних досліджень, залежно від результатів якого Комісія вправі подати законодавчу пропозицію ЄП та Раді про внесення змін до цього Регламенту щодо статистики. При цьому держави-члени мають вживати всіх необхідних заходів для забезпечення якості переданих даних.

Цим Регламентом скасовується Регламент (ЄС) 1365/2006.

Документ набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (Євросоюз) 2018/1139 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року про спільні правила у сфері цивільної авіації та створення Агентства Європейського Союзу з авіаційної безпеки, а також про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 2111/2005, (ЄС) № 1008/2008, (Євросоюз) № 996/2010, (Євросоюз) № 376/2014 та Директив 2014/30/Євросоюз і 2014/53/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради і скасування Регламентів (ЄС) № 552/2004 і (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту та Ради і Регламенту Ради (ЄЕС) № 3922/91¹⁷

Метою цього Регламенту щодо спільних правил у сфері цивільної авіації є запровадження та підтримка високого рівня безпеки в галузі цивільної авіації ЄС. Такі правила спрямовані на:

(а) покращення політики Союзу у галузі цивільної авіації та підвищення загальної ефективності сектору;

(б) спрощення вільного переміщення товарів, осіб, послуг та капіталу у галузі цивільної авіації;

(в) забезпечення рівних умов для всіх учасників ринку та підвищення конкурентоспроможності авіаційної галузі;

(г) сприяння високому та рівномірному рівню захисту навколишнього середовища;

(г) сприяння руху товарів, послуг та персоналу у сферах, на які поширюється цей Регламент, у всьому світі шляхом запровадження належної співпраці з іншими державами та їх авіаційними органами, а також заохочення їх до взаємного прийняття сертифікатів та інших відповідних документів;

(д) сприяння економічній ефективності шляхом, зокрема, запобігання дублюванню та ефективній регуляторній політиці на рівні ЄС та держав-членів;

¹⁷ Regulation (EU) 2018/1139 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2018 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Union Aviation Safety Agency, and amending Regulations (EC) No 2111/2005, (EC) No 1008/2008, (EU) No 996/2010, (EU) No 376/2014 and Directives 2014/30/EU and 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council, and repealing Regulations (EC) No 552/2004 and (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EEC) No 3922/91.

URL:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1139&from=EN>

(е) сприяння створенню та підтримці високого рівня розвитку громадянського суспільства у сферах, на які поширюється дія цього Регламенту;

(є) сприяти дослідженням та інноваціям, зокрема, у процесах регулювання, сертифікації та нагляду.

Цим Регламентом також скасовується дія:

- Регламенту (ЄС) № 216/2008 від 11 вересня 2018 р.;
- Регламенту (ЄС) № 552/2004 від 11 вересня 2018 р., за винятком його статей 4, 5, 6, 6а, 7; а також
- Регламенту (ЄС) № 3922/91.

Крім того, цей документ вносить зміни до:

- Регламентів (ЄС) № 2111/2005, (ЄС) № 1008/2008, (Євросоюз) № 996/2010, (Євросоюз) № 376/2014 та
- Директив 2014/30/Євросоюз і 2014/53/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради.

Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/1215 від 16 липня 2018 року про настанови щодо політики зайнятості держав-членів¹⁸

Рішення прийнято у зв'язку з необхідністю розробки узгодженої стратегії у сфері зайнятості та, зокрема, заохочення кваліфікованої робочої сили, а також підвищення ефективності функціонування ринків праці з метою досягнення повної зайнятості та соціального прогресу, як зазначено у ст. 3 ДЄС. Так, держави-члени ЄС мають сприймати сприяння зайнятості як спільну діяльність і координувати свої дії у цьому напрямі, належним чином враховуючи при цьому національні особливості. З цією метою Союз розробив настанови щодо політики зайнятості держав-членів, що затверджуються цим Рішенням та мають стати частиною Комплексних рекомендацій щодо реалізації стратегії «Європа 2020».

¹⁸ Council Decision (EU) 2018/1215 of 16 July 2018 on guidelines for the employment policies of the Member States. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.224.01.0004.01.ENG&toc=OJ:L:2018:224:TOC

Так, зазначені настанови щодо політики зайнятості включають наступні рекомендації:

- підвищення попиту на працю;
- підвищення пропозиції робочої сили та покращення доступу до праці, покращення відповідних навичок і компетенцій;
- підвищення рівня функціонування ринків праці держав-членів та ефективності соціального діалогу, сприяння рівним можливостям для всіх, сприяння соціальній інтеграції та боротьбі з бідністю.

Ці рекомендації у сфері політики зайнятості також узгоджуються з чинним законодавством та іншими ініціативами Союзу у цій сфері, включаючи рекомендації Ради: від 22 квітня 2013 р. щодо створення гарантій для молоді; від 15 лютого 201 р. щодо інтеграції безробітних до ринку праці; від 19 грудня 2016 р. щодо шляхів підвищення кваліфікації та від 15 березня 2018 р. про європейські стандарти якості навчання.

Держави-члени мають враховувати настанови, викладені у Додатку до цього Рішення, у своїй політиці у сфері зайнятості та програмах реформ на ринку праці. Зокрема, будь-які реформи на ринку праці, включаючи національні механізми формування заробітної плати, мають відповідати цілям соціального діалогу та забезпечувати необхідні можливості для широкого розгляду соціально-економічних питань, у тому числі підвищення рівня конкурентоспроможності, створення робочих місць, організації навчання впродовж життя, тощо.

Це Рішення адресоване всім державам – членам ЄС.

Регламент (Євросоюз) 2018/1091 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 року про комплексну статистику у сфері сільського господарства та скасування Регламентів (ЄС) № 1166/2008 та (Євросоюз) № 1337/2011¹⁹

Цей Регламент розроблений з метою упорядкування збору комплексної статистики у сфері сільського господарства, що

¹⁹ Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1091>

запровадить рамки для гармонізованої, порівняльної та узгодженої системи збору й використання відповідних статистичних даних. Оскільки розроблена Комітетом ЄВРОПЕЙСЬКОЇ статистичної системи у листопаді 2015 р. Стратегія статистики у сфері сільського господарства на 2020 р. передбачає прийняття двох рамкових регламентів, що мають охопити всі аспекти збору й аналізу статистичних даних у цій сфері, зазначений Регламент є одним із цих рамкових документів.

Регламент встановлює засади для європейської статистики на рівні сільськогосподарських господарств та передбачає інтеграцію інформації про структуру з використанням методів виробництва, заходів розвитку сільської місцевості, агроекологічних аспектів та іншої пов'язаної інформації. Дані, збір яких передбачений цим Регламентом, мають охоплювати 98 % загальної кількості сільськогосподарських ділянок та 98 % одиниць тваринництва кожної держави - члена ЄС.

Відповідно до положень цього Регламенту, держави-члени зобов'язані надавати дані про сільськогосподарські господарства та земельні ділянки сільськогосподарського призначення, а також про розмір сільськогосподарських угідь та кількість одиниць тваринництва.

Для одержання даних, зазначених у цьому Регламенті, держави-члени можуть використовувати один чи більше з таких джерел чи методів, а саме, статистичні спостереження; існуючі джерела адміністративних даних та інші джерела, методи або інноваційні підходи.

Цим Регламентом з 1 січня 2022 р. скасовується дія Регламенту (ЄС) № 1337/2011 та з 1 січня 2019 р. - Регламенту (ЄС) № 1166/2008.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та є обов'язковим для всіх держав-членів.

Регламент (Євросоюз) 2018/1092 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 року про запровадження Європейської програми розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу, спрямованої на підтримку конкурентоспроможного та інноваційного потенціалу оборонно-промислового комплексу Союзу²⁰

Цим Регламентом запроваджується Європейська програма розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу (далі – Програма), що має на меті підтримку конкурентного та інноваційного потенціалу оборонно-промислового комплексу ЄС. Згідно з положеннями Регламенту, Програма має бути спрямована на посилення конкурентоспроможності оборонної промисловості Союзу та сприятиме нарощуванню оборонного потенціалу, зокрема, у сфері кіберзахисту, шляхом підтримки співпраці між підприємствами на території ЄС, включаючи малі та середні підприємства, науково-дослідницькі центри та університети. Крім того, Програма має надати змогу забезпечити співробітництво між державами - членами ЄС на стадії розробки та технологій оборонно-промислового комплексу, що сприятиме більшій економії за рахунок масштабу в секторі оборонної промисловості та стандартизації оборонних систем й їх сумісності.

Регламент передбачає, що Програма повинна охоплювати дворічний період - із 1 січня 2019 р. до 31 грудня 2020 р. - та мати такі цілі:

(а) сприяння конкурентоспроможності, ефективності та інноваційній спроможності оборонно-промислового комплексу на всій території ЄС, що впливатиме на підвищення рівня стратегічної автономії ЄС;

(б) підтримка та впровадження співробітництва між підприємствами, в тому числі транскордонного та із залученням малих і середніх підприємств на території усього ЄС, налагодження співпраці між державами-членами у розробці і вдосконаленні оборонних товарів чи технологій для зміцнення та підвищення

²⁰ Regulation (EU) 2018/1092 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 establishing the European Defence Industrial Development Programme aiming at supporting the competitiveness and innovation capacity of the Union's defence industry. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1092>

швидкості оборонних поставок та сприяння стандартизації оборонних систем й їх сумісності;

(в) сприяння ширшому використанню результатів досліджень у сфері оборони, підтримуючи таким чином конкурентоспроможність європейської оборонної промисловості як на внутрішньому, так і на світовому ринку.

Співпраця в оборонно-промисловій сфері має здійснюватися відповідно до пріоритетів оборонної спроможності, узгоджених державами-членами в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики. Зокрема, цей Регламент зобов'язує держави-члени враховувати регіональні та міжнародні пріоритети безпеки та оборони ЄС, закріплені в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики.

Згідно з положеннями Регламенту, фінансова допомога Союзу, надана в рамках Програми, що запроваджується, не повинна перевищувати 20 % від загальної вартості відповідних заходів.

Цей Регламент набирає чинності на 8-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та є обов'язковим для всіх держав-членів.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2018/1149 від 10 серпня 2018 року щодо необов'язкових настанов для визначення районів конфліктів і підвищеної небезпеки та інших ризиків ланцюгів поставок згідно з Регламентом (Євросоюз) 2017/821 Європейського Парламенту та Ради²¹

Цю Рекомендацію прийнято на виконання Регламенту (Євросоюз) 2017/821, що набрав чинності 8 червня 2017 р. та застосовуватиметься до імпортерів ЄС із 1 січня 2021 р. Як зазначається в Регламенті, він має сприяти забезпеченню прозорості джерел імпорту з районів, що постраждали від конфліктів та районів високого ризику, тобто таких, на території яких триває(-ють) збройний(-и) конфлікт(-и) або які перебувають у постконфліктній ситуації, а також районів, у яких спостерігається

²¹ Commission Recommendation (EU) 2018/1149 of 10 August 2018 on non-binding guidelines for the identification of conflict-affected and high-risk areas and other supply chain risks under Regulation (EU) 2017/821 of the European Parliament and of the Council. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H1149>

слабке або взагалі відсутнє державне управління та належний рівень безпеки, зокрема, поширені масштабні і систематичні порушення міжнародного права, включаючи порушення прав людини. Регламент зобов'язує Комісію підготувати необов'язкові до виконання настанови для суб'єктів господарювання, що мають на меті пояснити застосовування критеріїв для визначення територій, що постраждали від конфлікту. Зазначені настанови розроблені для імпортерів олова, танталу та вольфраму, їх руд та золота відповідно до положень Регламенту (Євросоюз) 2017/821 та не є обов'язковими до виконання державами-членами.

Рекомендація Комісії містить такі елементи:

– визначено загальну концепцію забезпечення належної обачності в ланцюгах поставок мінералів, що походять із районів, які постраждали від конфлікту та районів високого ризику, а також кроків, які слід здійснити суб'єктам господарювання для виявлення ризиків, пов'язаних із поставками олова, танталу, вольфраму та золота;

– визначено основні елементи механізму встановлення районів, що постраждали внаслідок конфліктів і територій підвищеної небезпеки відповідно до зазначеного вище Регламенту;

– наведено відомості про відповідні джерела з метою надати допомогу компаніям у визначенні районів і територій, що постраждали від конфліктів, та інших ризиків;

– надано інформацію про інші показники потенційних ризиків у ланцюгах поставок матеріалів у зв'язку з місцезнаходженням, постачальниками та незвичайними обставинами торговельних операцій.

Крім того, у Рекомендації зазначається, що ЄС забезпечить індикативний (неповний) та регулярно оновлюваний перелік постраждалих від конфліктів районів, що ґрунтуватиметься на аналізі зовнішніх експертів та наявній інформації, представленій національними урядами, міжнародними організаціями, науковцями, тощо.

Регламент (Євросоюз) 2018/1240 Європейського Парламенту та Ради від 12 вересня 2018 року про запровадження Європейської системи туристичної інформації та авторизації (ЄСТІА/ETIAS) та про внесення змін до Регламентів (Євросоюз) № 1077/2011, (Євросоюз) № 515/2014, (Євросоюз) 2016/399, (Євросоюз) 2016/1624 та (Євросоюз) 2017/2226²²

Цим Регламентом запроваджується Європейська система туристичної інформації та авторизації (ЄСТІА/ETIAS) (далі – ЄСТІА) для громадян третіх країн, яких звільнено від отримання візи для перетину кордонів ЄС. Нові правила дозволять уникнути перебування на території держав - членів ЄС осіб, які становлять загрозу безпеці, нелегальній імміграції чи виникненню певної епідемії. З цією метою Регламентом запроваджується спеціальна процедура надання дозволу або відмови у в'їзді до ЄС.

Цей Регламент застосовується до громадян країн, які зазначені в Додатку II до Регламенту Ради (ЄС) № 539/2001, а саме, осіб, яких звільнено від отримання візи для перебування на території держав - членів ЄС строком до 90 днів протягом 180-денного періоду.

У документі зазначається, що нова система ЄСТІА сприятиме:

- підвищенню рівня безпеки через забезпечення ретельної оцінки ризиків ще до прибуття громадян третіх країн до пунктів пропуску;

- запобіганню нелегальній імміграції та сприянню посиленню охорони здоров'я населення ЄС;

- підвищенню ефективності перевірок на кордонах та отриманню необхідної інформації відповідними компетентними органами ЄС;

- запобіганню, виявленню та розслідуванню терористичних або інших тяжких злочинів.

Згідно з новою процедурою, кандидати будуть зобов'язані подати спеціальну онлайн-заявку через веб-сайт або через

²² Regulation (EU) 2018/1240 of the European Parliament and of the Council of 12 September 2018 establishing a European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) and amending Regulations (EU) No 1077/2011, (EU) No 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 and (EU) 2017/2226. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018R1240>

мобільний додаток заздалегідь перед кожною передбаченою поїздкою або, у разі, якщо вони вже в'їхали на територію будь-якої з держав-членів, - до закінчення терміну дії їх дозволу. Власники чинного дозволу можуть подати заявку на отримання нового дозволу за 120 днів до закінчення терміну його дії. Вартість видачі дозволу становитиме 7 євро та сплачуватиметься заявником за кожну подану заявку не пізніше, ніж через 96 годин після її подання.

У Регламенті також зазначається, що протягом шести місяців із дати початку функціонування ЄСТІА її використання є необов'язковим, і вимога щодо наявності дійсного дозволу на проїзд не застосовується. Комісія має право один раз продовжити цей період максимум на шість місяців. Так, протягом цього періоду держави-члени повідомляють громадян третіх країн, на яких поширюються вимоги щодо отримання дозволу на пересування та які перетинають зовнішні кордони ЄС, про необхідність наявності дійсного дозволу на проїзд з кінця дії шестимісячного періоду.

Крім того, держави-члени поширюватимуть інформаційну брошуру, зокрема, практичний посібник із керівними принципами і рекомендаціями та відповідними прикладами успішної практики. Цей практичний посібник Комісія має прийняти у формі рекомендації.

Дохід, отриманий від функціонування ЄСТІА, зараховуватиметься до бюджету ЄС.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з дати, визначеної Комісією відповідно до його ст. 88, за винятком ст. 6, 11, 12, 33, 34, 35, 59, 71, 72, 73, 75-79, 82, 85, 87, 89, 90, 91, 92 (1), 92 (2), 93 та 95, які застосовуються з 9 жовтня 2018 р. Комісія має визначити дату початку застосування ЄСТІА.

Рішення Ради (Євросоюз) 2018/1257 від 18 вересня 2018 року про підписання від імені Європейського Союзу Угоди про запобігання нерегульованому вилову риби у відкритому морі Центральної частини Північного Льодовитого океану²³

Цим Рішенням уповноваженим особам надається дозвіл на підписання від імені ЄС Угоди про запобігання нерегульованому вилову риби у відкритому морі Центральної частини Північного Льодовитого океану (далі – Угода).

Рішення прийнято з урахуванням того факту, що Союзу надано виключну компетенцію в рамках спільної політики у сфері рибальства ухвалювати заходи щодо збереження морського біологічного розмаїття та укласти угоди з іншими державами й міжнародними організаціями у цій сфері. Так, ЄС є стороною Конвенції ООН з морського права і Угоди про виконання її положень, що стосуються збереження розмаїття та вимагають від сторін співробітництва у збереженні живих водних ресурсів, на виконання чого і укладено цю Угоду. Її текст оприлюднюється разом із Рішенням про її укладення.

Рішення набирає чинності у день його прийняття.

²³ Council Decision (EU) 2018/1257 of 18 September 2018 on the signing, on behalf of the European Union, of the Agreement to Prevent Unregulated High Seas Fisheries in the Central Arctic Ocean. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D1257>

III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ВИШНЯКОВ проти України» від 24 липня 2018 року (заява № 25612/12)²⁴

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;
ст. 14 «Заборона дискримінації».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України С. О. Вишняков (далі – заявник), 1973 р. н., який проживає у м. Миколаїв.

Згідно з обставинами справи, після розлучення з гр. О. за рішенням Ленінського районного суду м. Миколаєва від 4 червня 2009 р. заявник отримав право на спілкування зі своєю дочкою - гр. С. - не рідше трьох разів на тиждень, включаючи одну ночівлю.

Згодом заявник неодноразово звертався до міліції через погрози обмеження чи фактичне обмеження з боку гр. О. його права спілкуватися із дочкою, але всі його скарги були відхилені через відсутність складових елементів кримінального правопорушення.

Восени 2009 р. гр. О. та гр. С. переїхали до м. Селидове Донецької області, що знаходиться на відстані 600 км від м. Миколаєва, після чого заявник звернувся до суду з вимогою у судовому порядку визначити місцем проживання дитини місто Миколаїв. Ця вимога була відхилена судом першої інстанції, а також остаточним рішенням Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ (далі – ВССУ).

28 березня 2012 р. заявник звернувся до Державної виконавчої служби м. Селидове з вимогою забезпечити виконання рішення від 4 червня 2009 р. Суд розпочав виконавче провадження, однак 9

²⁴ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VYSHNYAKOV v. UKRAINE of 24 July 2018 (Application no. 25612/12). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-184824>

квітня 2012 р. провадження було припинено на тій підставі, що відповідне рішення повністю виконується. Остаточним рішенням ВССУ від 3 серпня 2012 р. скаргу заявника з питань права було відхилено.

У січні 2013 р. заявник подав позов проти гр. О. про відшкодування збитків через перешкоджання його доступу до спілкування з дочкою. Ця вимога була відхилена судом першої інстанції, а також остаточним рішенням ВССУ від 14 червня 2013 р. через відсутність доказів.

21 червня 2013 р. Ленінське управління міліції у м. Миколаєві порушило кримінальну справу через відмову гр. О. виконувати рішення від 4 червня 2009 р. У 2014 р. провадження у цій справі було припинено через відсутність складових елементів кримінального правопорушення; заявник оскаржив це рішення в суді. 1 квітня 2015 р. Ленінський районний суд м. Миколаєва відновив кримінальне провадження.

2014 р. заявник звернувся до Селидівського міського суду, намагаючись повторно визначити своє право на спілкування з дитиною. Його скаргу було відхилено як необґрунтовану. Проте, 8 грудня 2015 р. Донецький обласний апеляційний суд частково задовольнив скаргу заявника, надавши йому можливість проводити місяць із дочкою влітку та один тиждень – під час зимових шкільних канікул щороку до досягнення нею повноліття.

26 травня 2016 р. Державна виконавча служба м. Селидове розпочала виконавче провадження щодо рішення від 8 грудня 2015 р., а 10 червня 2016 р. про це рішення було повідомлено гр. О.

Навесні 2014 р. на території Донецької та Луганської областей почали діяти незаконні збройні формування, відомі як «Донецька Народна Республіка» та «Луганська Народна Республіка». З огляду на це заявник звернувся до суду з вимогою, крім іншого, визначити місцем проживання дитини місто Миколаїв з міркувань безпеки та через відсутність належних умов; його вимогу було відхилено. Рішення суду першої інстанції підтримав Донецький обласний апеляційний суд та ВССУ.

До Європейського Суду з прав людини заявник завернувся зі скаргою на порушення його прав згідно з положеннями ст. 8 Конвенції у зв'язку з неспроможністю держави забезпечити

виконання рішення суду про надання батьку доступу до дитини, а також ст. 14 - з огляду на відмову у зміні місця проживання дитини.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 8 Конвенції, відхиливши решту вимог заявника, а також вимоги щодо компенсації йому судових витрат, та зобов'язав Україну виплатити впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 7 тис. 500 євро компенсації моральної шкоди - заявнику та 1 тис. євро – його представнику.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ДЕНІСОВ проти України» від 25 вересня 2018 року (заява № 76639/11)²⁵

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий суд»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 18 «Межі застосування обмежень прав»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України Анатолій Олексійович Денісов (далі – заявник), 1948 р. н.

Згідно з обставинами справи, вперше заявника було призначено суддею районного суду у 1976 р. Пізніше – з 22 грудня 2005 р. – він обійняв посаду судді Київського апеляційного адміністративного суду (далі – КААС), з 10 листопада 2006 р. – виконуючого обов'язки голови КААС, а 6 лютого 2009 р. його було призначено головою зазначеного суду на п'ятирічний термін з урахуванням того, що він досягне пенсійного віку в липні 2013 р. – до закінчення терміну своїх повноважень.

²⁵ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF DENISOV v. UKRAINE of 25 September 2018 (Application no. 76639/11). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-186216>

В результаті перевірок, які було проведено в лютому та березні 2011 р., а також із січня по лютий 2011 р., Рада суддів Адміністративного суду під головуванням судді К. передала Вищій раді юстиції (далі – ВРЮ) подання про звільнення заявника з посади голови КААС через неналежне виконання ним своїх посадових обов'язків. Слухання було заплановано на 30 та 31 травня 2011 р., однак заявник, за інформацією, яку надав Суду КААС, був у щорічній відпустці до 8 липня 2011 р.; слухання було відкладено.

Проте 14 червня 2011 р. справу все ж таки було розглянуто за відсутності заявника та більшістю голосів прийнято рішення про звільнення його з посади голови з огляду на суттєві недоліки, упущення та помилки, а також серйозні порушення визначених законом принципів організації та здійснення правосуддя.

Заявник оскаржив це рішення. На його думку, під час розгляду його справи до складу ВРЮ було включено двох осіб, які за період його роботи на посаді судді неодноразово здійснювали на нього тиск.

23 червня 2011 р. заявника було звільнено із займаної адміністративної посади, проте він продовжував обіймати посаду судді.

Заявник оскаржив рішення ВРЮ у Вищому адміністративному суді (далі – ВАС), посиляючись на його незаконність та необґрунтованість. У своїй позовній заяві він стверджував, що ВРЮ не дотрималась принципу незалежного та неупередженого судового розгляду. Крім цього, заявник також вимагав компенсації за завдані йому матеріальні збитки. Останню вимогу ВАС відхилив 25 серпня 2011 р. у присутності заявника. Крім того, 11 жовтня 2011 р. ВАС також відхилив позов заявника, поданий у зв'язку з його звільненням із адміністративної посади, як необґрунтований.

Після звільнення з посади голови КААС заявник обіймав у цій самій судовій установі посаду судді до 20 червня 2013 р., поки парламент не ухвалив рішення про його відставку на підставі його особистої заяви.

8 грудня 2011 р. заявник звернувся до ЄСПЛ зі скаргою на порушення його прав згідно з положеннями ст. 6 (1) Конвенції – з огляду на порушення принципу неупередженості та справедливості

суду; ст. 8 Конвенції – з огляду на неповагу до приватного життя у зв'язку зі звільненням з посади голови КААС; а також ст. 18 Конвенції і ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції у зв'язку зі втратою заявником грошових виплат унаслідок звільнення.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції щодо порушення принципу неупередженості та справедливості суду, відхиливши решту вимог заявника, та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 3 тис. євро компенсації моральної шкоди, а також 3 тис. євро як відшкодування судових витрат.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Європа вирішила взяти на себе відповідальність за власну безпеку²⁶

10 липня ц. р. ЄС та НАТО підписали Спільну декларацію, яка, на думку Голови ЄК Жана-Клода Юнкера, є важливою віхою у партнерстві двох структур.

У промові з нагоди підписання документа Ж.-К. Юнкер виклав своє бачення сутності та подальші перспективи співпраці Союзу та НАТО. Одна з її ключових тез – партнерство ЄС та військово-політичного альянсу ґрунтується на взаємодоповнюваності. Іншими словами, Європа вирішила взяти на себе відповідальність за власну безпеку. Наріжним каменем цієї стратегії є НАТО. Голова ЄК переконаний, що поглиблення співпраці ЄС та НАТО має забезпечуватися, зокрема, завдяки:

- збільшенню фінансування оборонного комплексу у період 2021–2027 рр. у 22 рази;

- зосередженню уваги насамперед на протидії гібридним загрозам і кібербезпеці, захисті та відповідних дослідженнях, а також на розвиткові військової мобільності.

Фактично Голова ЄК запропонував обриси нової концепції безпеки ЄС.

Сучасна, екологічно чиста, конкурентоспроможна економіка – нова концепція для ЄС²⁷

Заступник Голови ЄК з питань Енергетичного союзу Марош Шефчовіч (*Maroš Šefčovič*) запропонував власне бачення стратегії розвитку європейської економіки.

Серед його основних аспектів він визначив, зокрема, такі:

²⁶ Joint Declaration on EU-NATO Cooperation by the President of the European Council, the President of the European Commission, and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization/ 10 July 2018. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156626.htm

²⁷ Speech by Vice-President Maroš Šefčovič at the High Level Stakeholder Conference: The EU's Vision of a modern, clean and competitive economy. Brussels, 10 July 2018. URL: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-18-4451_en.htm.

– інклюзивність процесу розроблення стратегії, що передбачає участь усіх, хто виявить таке бажання: мерів, профспілкових організацій, громадян, тощо;

– стратегія Енергетичного союзу має отримати ґрунтовне законодавче забезпечення, а не бути лише черговою «паперовою» стратегією. Протягом останніх тижнів ухвалено кілька актів, якими передбачено до 2023 р. підвищити енергоефективність та збільшити частку відновлюваних джерел енергії. При цьому політика ЄС у цій сфері спиратиметься на плани розвитку економіки та скорочень парникових викидів держав-членів;

– засадничими характеристиками нової довгострокової програми розвитку європейської економіки мають стати масштабність, амбіційність та соціальний акцент. У разі ухвалення вона впливатиме не лише на кліматичну політику, але й сприятиме у стратегічній перспективі автономії Європи у сферах оборони, зовнішньої політики, технологій та освоєння космосу.

М. Шефчовіч підтримує нову концепцію міського розвитку, що спрямована на створення т. зв. «розумного міста» (*Smart City*), та бачить Європу у майбутньому «розумною» і «зеленою», з містами та громадянами, що дихають чистим повітрям, а також із «розумнішою» мобільністю. Він переконаний, що відповідна політика протягом наступних десятиріч визначить місце Європи на геополітичній карті цього століття – ЄС перебуватиме або в авангарді, або в ар'єргарді четвертої промислової революції.

Соціальний вимір нової стратегії полягає у боротьбі з енергетичною бідністю та підвищенні мобільності молоді, зокрема, через постійне підвищення кваліфікації громадян, у тому числі «цифрових» та «зелених» навичок, протягом усього життя.

20-й саміт Україна-ЄС: підтвердження підтримки ЄС незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України та її подальших реформ²⁸

9 липня 2018 р. відбувся 20-й саміт Україна-ЄС, у ході якого було проаналізовано виконання Україною Угоди про асоціацію, прогрес у реформах та перший рік безвізового режиму, а також

²⁸ EU-Ukraine Summit: Ukraine's continued commitment to reforms supported by the EU. Brussels, 9 July 2018. URL: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4390_en.htm.

підтверджено основні принципи, на яких ґрунтується політика ЄС щодо України, а саме:

– чимдалі активнішим буде процес реформ в Україні, тим більше підтримки вона отримуватиме від ЄС;

– постійна та незмінна підтримка незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України.

Так, на саміті наголошувалося, зокрема, що нова програма ЄС щодо підтримки України залежатиме від подальшого прогресу в ході українських реформ, зокрема у сфері боротьби з корупцією, яка залишається ключовою для країни.

Вкотре підтверджено декілька положень, що становлять ціннісний каркас не лише відносин Україна-ЄС, але й загалом політики ЄС у сфері безпеки: підтримка незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України; анексія Криму та Севастополя засуджується та не визнається законною; повне виконання Мінських угод – основа для сталого та мирного врегулювання конфлікту на Сході країни; негайне звільнення Російською Федерацією всіх незаконно затриманих українських громадян на Кримському півострові та на території РФ; подальша співпраця України та ЄС у сфері політики безпеки й оборони, зокрема, у боротьбі з гібридними загрозами.

Стратегія розвитку Європи від Голови Європейської Комісії Жана-Клода Юнкера²⁹

За аналітичними оцінками експертів, в умовах дискусії між ЄС та США щодо широкого кола політичних та економічних питань спостерігається формування нової концепції європейського розвитку.

Так, Голова ЄК Жан-Клод Юнкер під час виступу в Мадриді наголосив на рішучості щодо збереження засад європейської спільноти, які сформовано у період після Другої світової війни через складний та тривалий діалог між різними країнами, завдяки чому Європа стала «гаванню миру».

²⁹ Leçon commémorative du Président Jean-Claude Juncker 'Nouvelles perspectives pour l'avenir de l'Europe' à la fondation Carlos de Amberes. Madrid, le 19 juillet 2018. URL: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-18-4609_fr.htm

Фактично Голова ЄК проголошує амбітну мету: Європа та європейці мають посісти на міжнародній арені центральне місце. При цьому він зауважує, що територія та чисельність населення Союзу є незначними у порівнянні з іншими суб'єктами міжнародної політики. При цьому спостерігається стійка тенденція постійного зменшення європейців: 20 % людства на початку ХХ ст., 6 % – сьогодні, 3-4 % - згідно з прогнозами вчених – наприкінці цього століття. В осяжному майбутньому Ж.-К. Юнкер вбачає реальну перспективу зникнення інституту членства в ЄС, який отримає статус одного з членів «Великої сімки». Зазначені зміни потребуватимуть від європейської спільноти «другого дихання», аби продемонструвати єдність.

Водночас Голова ЄК виокремив два досягнення останніх років.

По-перше - це збільшення інвестицій після 2014 р. через запровадження «Плану Юнкера». Наразі докладається чимало зусиль для забезпечення інвестування в усі країни - члени ЄС. Особливу вагу Ж.-К. Юнкер звернув на те, що головним бенефіціаром таких інвестицій є Греція. На його думку, у такий спосіб отримали відповідь критики інвестиційної системи ЄС, які вважали, що вона побудована виключно на користь великих і заможних держав.

Другим здобутком Ж.-К. Юнкер визначив суттєве зменшення бюджетного дефіциту за період каденції нинішньої ЄК – з 6,1 % до 0,7 %, а також зниження рівня безробіття, зокрема, завдяки створенню 10 млн нових робочих місць, і це – лише в зоні євро.

Крім того, у своїй промові Голова ЄК висловив жаль із приводу того, що громадяни ЄС не цінують належним чином успіхи, яких на сьогодні досягнув Союз. Такі настрої не лише відображають сучасну тенденцію євроскептицизму, а й підтверджують «європейськість» традиції критичного ставлення до органів влади.

Разом із тим, Ж.-К. Юнкер акцентував увагу й на нагальних проблемах Союзу, якими він назвав:

– поєднання в політиці популізму та націоналізму;

– потребу в посиленні співпраці та допомоги Африці, адже не вирішивши фундаментальні проблеми країн цього регіону, Європа не отримає стабільності на власній території;

– підвищення рівня безпеки в Європі (наприклад, захист зовнішніх кордонів ЄС потребує величезних фінансових ресурсів);

– відмову від політики пасивності напередодні виборів до ЄП: адже якщо до виборів вирішити ряд найбільш важливих для ЄС проблем, чинна влада матиме більше шансів переконати виборців у здатності ефективно керувати Союзом.

Власне бачення нових європейських перспектив Голова ЄК резюмував тезою, у якій визнав силу націй, водночас безпосередньо не зосереджуючи на цьому особливу увагу. Передумовою збереження ЄС він визначив рішучість і терпіння пройти довгий шлях задля досягнення амбітної мети, якою він вважає, нагадаємо, центральне місце Європи та європейців на міжнародній арені. Головною ж умовою збільшення геополітичної ваги ЄС Голова Європейської Комісії вважає його остаточне перетворення на єдину державу.

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Квітень – червень 2018 р.

Редакційна колегія серії:
Гріненко О. О., Дмитрієв А. І.

Випуск підготували:
Ворошилова І. В., Кондратова А. М.,
Кравчук І. В., Локшина Ю. В.,
Палій В. В., Телькінена Т. Е.

Відповідальна на випуск:
Ворошилова І. В.

Формат 60x90/16. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,25. Обл.-вид. арк. 2,87.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.